

Georges Simenon, popular i secret

2003 és l'any del centenari de l'escriptor belga d'expressió francesa Georges Simenon (Lieja, 1903 – Lausana, 1989). Autor d'un gran nombre de títols, els seus llibres han estat traduïts a totes les llengües cultes del món. La seva obra, inclassificable, no es limita a la creació del popular comissari Maigret. La seva llarga vida és tan apassionant, misteriosa i atractiva com la seva obra.

És l'autor més popular i secret, més conegut i més mal conegut del segle XX. Georges Simenon és un enigma, com va titular la revista *Paris Match* el reportatge que li va dedicar el 21 de setembre de 1989, arran de la seva mort. Hi ha, però, qui el considera l'autor francès més important del segle, després de Proust. D'aquí a uns mesos, entrarà a La Pléiade, amb dos volums que no aplegaran pas tota la seva immensa obra. La seva vida privada i la seva feina d'escriptor són plenes de fets excepcionals.

Una mare distant. La relació amb la mare va ser esquerra i distant. L'abril del 1974, tres anys i mig després de la seva mort, comença una carta a la mare, que va esdevenir el llibre *Lettre à ma mère*, proclamant que "és només ara que, potser, començo a conèixer-te". Tota aquesta desconfiança queda resumida en un fet i unes paraules de la mare. El fet és que la mare desava tots els diners que li enviava el fill. Les paraules, les que recorda Simenon: "Quina llàstima, Georges, que fos Christian [el germà] el que es morís."

Prolífic. Dos-cents dotze llibres –novel·les o reculls de contes– editats entre el febrer del 1931 i el juliol del 1972 –any de *Maigret et Monsieur Charles*–, a més de les aproximadament dues-centes novel·les i el miler de narracions i relats signats sota disset pseudònims entre 1924 i 1934. L'extensió de l'obra va perjudicar la seva recepció crítica. Thomas Narcejac (*Le cas Simenon*, 1950) va dir, quan "només" havia publicat una mica més de cent llibres, que si un jove novel·lista hagués escrit *La neige était*

sale (La neu era bruta), obra que va passar desapercebuda per la crítica, haurien parlat d'un geni, li haurien concedit tots els premis de forma entusiasta.

Insatisfacció. La d'una gran part dels estudis dedicats. A diferència d'altres autors, el lector té sempre la sensació que sap més coses del novel·lista de la que exposen els "experts". Perquè, cal preguntar, qui és més expert en Simenon sinó els seus lectors?

Infinits simenons. La impossibilitat de llegir tot Simenon fa que cada lector tingui el seu Simenon particular i les joies trobades no han de coincidir amb les trobades per un altre lector. Això fa que s'estableixi una relació més personal entre autor i lector que la que es pugui establir amb autors com Proust o Kafka, patrimoni de tots. Simenon és patrimoni únic de cada un dels seus lectors.

Sempre s'hi torna. Cal abandonar-lo per llegir els altres autors i d'aquesta manera el lector sempre està tornant a Simenon, al llarg de tota la seva vida. Quan no sap què llegir, o quan la crítica o la premsa t'han aixecat la camisa, saps que et tornarà a la literatura.

Periodista. Del 6 de gener del 1919 al 14 de desembre del 1922 treballa al diari *La Gazette de Liège*, i del març del 1931 al febrer del 1937, a més d'escriure quaranta-quatre llibres, publica uns trenta grans reportatges, sobre França i una gran varietat de països, d'Àfrica a Amèrica, als grans diaris i setmanaris francesos. No en tenia vocació i va entrar-hi per atzar. Però va restar-ne

agraït. Gràcies al periodisme, va conèixer totes les classes socials. És realment la millor introducció a la vida de novel·lista, va proclamar. *Mes apprentis-sages. Reportages 1931-1946* (Omnibus, 2001), que aplega tots els seus treballs periodístics, sovint més literaris que les seves novel·les, fa més de mil atapeïdes pàgines. Una obra monumental, en tots els sentits.

Navegant. Viu i viatja amb diversos vaixells, durant els anys vint i trenta. Viu amb la primera dona, Tigy, i la cuinera i amant, Boule. Els reportatges dels viatges causen un gran impacte per l'absència d'exotisme d'anteriors escriptors viatgers. "Mai he estat temptat per l'exotisme", deia. El viatge al Mediterrani és, considerava Pla, magnífic.

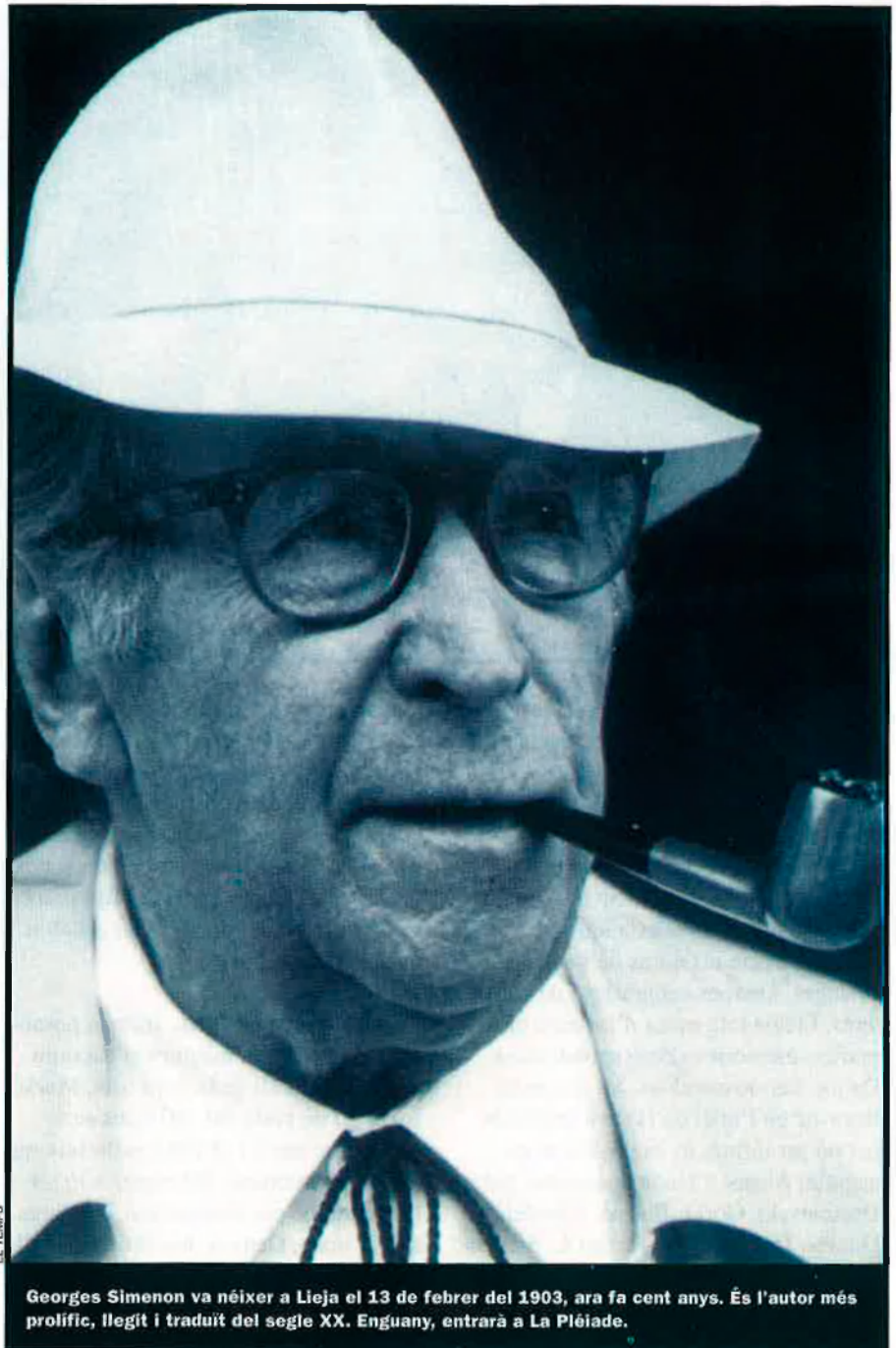
Atmosfera. L'atmosfera Simenon és una de les etiquetes que s'ha utilitzat més. Thomas Narcejac la jutjarà d'errònia. Considera que lluny de ser un novel·lista d'atmosferes, d'ambients, ha descobert una nova dimensió de la persona, la seva dimensió anímica.

Autobiografia. L'any 1948 publica l'autobiografia novel·lada *Pedigree*. Ho fa perquè un metge li fa una radiografia i li dona uns mesos de vida. Un cop escrit el llibre, descobreix que el metge s'havia equivocat.

Teories de la novel·la. Escriure una novel·la implica ficar-se en la pell d'un personatge i descobrir-se a si mateix, "perquè el que jo anomeno la recerca de l'home és la recerca d'un mateix". Tots els homes són personatges de novel·la, considera.

La novel·la, diu, és l'home, l'home ben nu i l'home vestit, l'home de cada dia, i és a vegades el terrible drama entre l'home nu i l'home vestit, entre l'home etern i l'home d'una educació, d'una casta o d'un instant del món. Però és sobretot el drama de l'home enfrontat amb el seu destí.

El gran consell. El que li dona Colette, a la redacció de *Le Matin*. Simenon li ensenya dues narracions i no les accepta. "Escolteu -li diu-, són massa li-

Georges Simenon va néixer a Lieja el 13 de febrer del 1903, ara fa cent anys. És l'autor més prolífic, llegit i traduït del segle XX. Enguany, entrarà a La Pléiade.

teràries." D'aleshores ençà descarta els adjectius, els adverbis i tots els mots que només hi són per efectisme.

Temes. No hi pensa. Només es preocupa de la creació dels personatges. No va ser conscient que parlava de la incomprensió, de la dificultat de comunicació, del distanciament entre pares i fills, etc. No tenia temps: enllestia un capítol de vint pàgines en dues hores, cosa que el posava en un estat de trànsit.

Maigret, 'alter ego'. És un dels pocs personatges que té un cert nombre de punts en comú amb Simenon, bo i començant pel costum de fumar amb pipa, va reconèixer l'escriptor.

Nacionalitat. No es considerava de cap país. Nascut a Bèlgica, la mare era mig holandesa, mig alemanya, i el pare, mig francès, mig való. Viu a Bèlgica, França, els Estats Units i Suïssa.

EL TEMPS

Georges Simenon, entre la seva primera dona, Tigy, i la seva amant, la cantant i ballarina Joséphine Baker, al París d'entreguerres. A la dreta, el cartell que anuncia els Simenon en català, prohibit per la censura l'any 1964.

Lector. Les revistes de medicina són el seu entreteniment predilecte. Estava abonat a revistes nord-americanes, angleses, franceses i suïsses. Sentia gran admiració per la medicina i pels metges. Pensava que eren els que més s'acostaven al coneixement de l'home. A més, tenia guies telefòniques de tot el món per treure els noms dels seus personatges, i mapes geogràfics i de carreteres. Llegia tota mena d'assaigs, biografies, memòries i correspondències. De tot, tret de novel·les. Va deixar de llegir-ne en l'inici de la seva professió per no ser influït, ni en positiu ni en negatiu. Abans, s'havia apassionat per Dostoievski, Gorki, Balzac, Claudel, Dumas, Jack London, Robert L. Stevenson, Dickens, Gogol, Puskin i Txèkhov. I, sobretot, per la filosofia de Nietzsche.

Psicoanàlisi. En contra. "Si bé he llegit tota l'obra de Freud i dels seus deixebles, sempre he mantingut una certa desconfiança envers la psicoanàlisi."

Barcelona. La Setmana Santa del 1964 va passar un dies amb el seu fill petit, Johnny, de quinze anys, a Barcelona. S'hostatgen a l'Hotel Ritz i a les memòries recorda aquella habitació de bany de marbre, on cal baixar tres o quatre esglaons per entrar a la banyera. Mengen paella cada dia en un petit res-

taurant sense pretensions i ni ell ni el fill es cansen de passejar per la Rambla i els carrers ombrívols dels voltants. Entren al mercat cobert —el de la Boqueria, segurament— i el fill s'interessa sobretot pel peix que exhibeixen sobre les lloses. A suggerència del fill, presenten una cursa de braus. Són, conclou, unes bones vacances.

El suïcidi de la filla. Torna a posar-se al davant de la màquina d'escriure arran del suïcidi de la seva filla, Marie-Jo, el 20 de maig del 1978, als seus vint-i-cinc anys, i al 1981 enllesteix un text impressionant, *Mémoires intimes*. Ho fa també per contrarestar la imatge que la mare, Denyse, havia donat d'ell en dos llibres. Simenon hi revela, sense pudor, que la filla, que de petita idolatrava el pare, va proposar-li de ser la seva amant, en especial quan el pare va deixar Denyse i la va substituir per Teresa, la seva secretària, la dona que va ser l'última companya en la vida de l'escriptor.

Beguda. No la necessita, per escriure. Alguna vegada, "s'anima" amb vi blanc o un bordeus. El que beu més quan treballa és cafè o te.

Matrimoni. Es casa dues vegades, però no hi creu: mai no va perdre la

seva llibertat sexual. És una manca de seny, deia, que joves de vint anys o parelles de més edat es comprometin davant d'un alcalde, d'un funcionari judicial o d'un jutge a estimar-se durant tota la vida. Es casa amb Régine Renchon, Tigy, a Lieja, de ben jove i la fa cohabitar amb la minyona, Boule. Casat amb Tigy, s'enamora de la cantant de cabaret Joséphine Baker i es fan amants per un període curt de temps.

'Ménage à trois'. En un viatge a Europa per mar que fa amb Denyse Ouimet —des del 1950, la seva segona dona— al transatlàntic Île de France, el juny del 1952, coneix al sopar de gala una jove dona casada i li proposa de reunir-se amb el matrimoni Simenon al camarot. Accepta. En l'obra de l'autor, un dels millors *ménage à trois* és el de l'advocat Lucien Gobillot (Jean Gabin, al cinema), amb l'amant Yvette (Brigitte Bardot) i la minyona, Jeanine (Nicole Berger), de la novel·la del 1956 *En cas de malheur* ("Per si de cas").

Cinema. Ell és el novel·lista més adaptat al cinema i a la televisió. Jean Renoir, un dels grans amics de Simenon, porta per primer cop el personatge de Maigret al cinema. L'any 1932 adapta *La nuit du carrefour*, publicada al 1931. Pierre Renoir, germà del director,

